

1. สถานการณ์ภายในประเทศ

1.1 การผลิต

- สิ้นสุด ต.ค.61 มีฟาร์มปลานิลที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 3,043 ฟาร์ม และฟาร์มที่ได้มาตรฐาน SL (Safety level) จำนวน 27,414 ฟาร์ม คิดเป็น 9.3% ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด (328,209 ฟาร์ม) (กลุ่มพัฒนาระบบคุณภาพแหล่งผลิต, กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด, กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง)
- ต.ค.61 ผลผลิตปลานิลเบื้องต้น 17,009 ตัน ลดลง -5.4% จากเดือนก่อน และเมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันปีก่อนผลผลิตเพิ่มขึ้น 0.3% (กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง)
- ม.ค.-ต.ค.61 ผลผลิตปลานิลเบื้องต้น 168,719 ตัน เพิ่มขึ้น 1.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน สำหรับเดือน พ.ย. 61 คาดว่าปริมาณผลผลิตปลานิลเพิ่มขึ้น 24.5% เมื่อเทียบกับเดือนก่อน เพื่อรองรับเทศกาลปีใหม่

1.2 ราคาปลานิล

- ต.ค.61 ราคาปลานิลหน้าฟาร์ม ภาคกลาง ขนาดใหญ่ 40.45 บาท/กก. ขนาดกลาง 31.99 บาท/กก. และขนาดเล็ก 21.60 บาท/กก. โดยขนาดใหญ่และขนาดกลางปรับตัวเพิ่มขึ้น 3.3% และ 1.7% ขณะที่ขนาดเล็กปรับตัวลดลง 4.9% เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)
- ต.ค.61 ราคาขายส่ง ขนาดใหญ่ 50.00 บาท/กก. ขนาดกลาง 39.00 บาท/กก. และขนาดเล็ก 31.65 บาท/กก. โดยขนาดใหญ่และขนาดกลางไม่มีการเปลี่ยนแปลง ขณะที่ขนาดเล็กปรับตัวเพิ่มขึ้น 3.4% เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (ตลาดไท)
- ต.ค.61 ราคาขายปลีก ณ ตลาดกรุงเทพฯ ขนาดใหญ่ 70.12 บาท/กก. และขนาดกลาง 62.06 บาท/กก. โดยขนาดใหญ่ปรับตัวลดลง 0.1% ขณะที่ขนาดกลางปรับตัวเพิ่มขึ้น 0.9% เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (กระทรวงพาณิชย์)

1.3 การค้าต่างประเทศ

- การส่งออกปลานิล
 - ม.ค.-ก.ย. 61 ไทยส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ 8,344.2 ตัน มูลค่า 299.7 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น 87.4% และ 10.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกแยกตามผลิตภัณฑ์ คือ ปลาทั้งตัวแช่แข็ง 77.8% ปลานิลสดแช่เย็น 13.1% ปลามีชีวิต 5.1% และเนื้อปลาแช่แข็ง 4.0% ตลาดหลัก คือ กลุ่มตะวันออกกลาง 39.1% กลุ่มอาเซียน 18.6% กลุ่มยุโรป 17.1% สหรัฐฯ 8.7% ไต้หวัน 6.4% กลุ่มแอฟริกา 4.9 และอื่นๆ 5.2% ตามลำดับ
- การนำเข้าปลานิล
 - ม.ค.-ก.ย. 61 ไทยนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ 822.3 ตัน มูลค่า 103.2 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น 136.6% และ 135.1% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยมีรูปแบบนำเข้าเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง 88.3% และปลาทั้งตัวแช่แข็ง 11.7% ส่วนใหญ่นำเข้าจากจีน 41.1% ไต้หวัน 25.6% กลุ่มอาเซียน 33.2% และเกาหลีใต้ 0.1% ตามลำดับ

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกและนำเข้า (ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท)

เดือน/ปี	การส่งออก		การนำเข้า	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ก.ย. 60	406.5	26.8	24.7	2.6
ส.ค. 61	1,166.5	39.3	102.1	7.3
ก.ย. 61	764.1	20.9	91.2	13.7
%Δ ก.ย. 60	88.0%	-22.0%	269.2%	426.9%
%Δ ส	-34.5%	-46.8%	-10.7%	87.8%

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กรมประมง

2. สถานการณ์ภายนอกประเทศ

2.1 การผลิต

- ผลผลิตปลานิลโลกในปี 2559 จำนวน 6.68 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 4.4% จากปีก่อน เป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 5.89 ล้านตัน (88.2%) และจากการจับ 0.79 ล้านตัน (11.8%) ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียถึง 4.29 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วน 64.2% ของผลผลิตปลานิลโลก (FAO, November 2018)

2.2 การตลาดและการค้า

- เอเชียยังคงเป็นภูมิภาคที่ผลิตปลานิลเป็นหลัก เนื่องจากเป็นปลาที่นิยมบริโภคอย่างแพร่หลาย ส่วนใหญ่ผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ ยกเว้นประเทศจีน ในช่วงห้าเดือนแรกปี 2561 มีการซื้อขายปลานิลในตลาดต่างประเทศ 300,000 ตัน โดยมีจีนเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ ขณะที่สหรัฐฯ เป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ 54,000 ตัน คิดเป็นร้อยละ 18 สำหรับญี่ปุ่นก็มีการนำเข้าปลาน้ำจืดแช่แข็งเพิ่มขึ้นในช่วงครึ่งปีแรก 2561 ร้อยละ 5.3 ได้แก่ ปลานิล และปลาสาวย (INFOFISH International 5/2018)
- USA เป็นผู้นำเข้าปลานิลรายใหญ่ของโลก ม.ค.-ก.ย. 61 ปริมาณ 130,894.9 ตัน มูลค่า 483.9 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าลดลง 1.8% และ 2.4% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยมีรูปแบบการนำเข้าดังตาราง :

สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปลานิลของสหรัฐอเมริกา ปี 2561 (ม.ค.-ก.ย.) หน่วย : ร้อยละ

ลำดับที่	1. Tilapia Fillet Frozen		2. Tilapia Fillet Fresh		3. Tilapia Frozen		4. Tilapia Fresh		5. Tilapia Meat Fresh	
	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า
1	จีน	55.04	โคลัมเบีย	8.04	จีน	7.19	เม็กซิโก	0.41	ไต้หวัน	0.02
2	อินโดนีเซีย	6.61	ฮอนดูรัส	6.95	ไต้หวัน	2.99	โคลัมเบีย	0.21		
3	ไต้หวัน	1.15	คอสตาริกา	4.41	เวียดนาม	0.44	บังกลาเทศ	0.14		
4	เม็กซิโก	1.09	เม็กซิโก	1.26	ไทย	0.19	เม็กซิโก	0.11		
5	ฮอนดูรัส	0.46	เอกวาดอร์	0.68	อื่นๆ	0.12	ฮอนดูรัส	0.08		
6	มาเลเซีย	0.34	อื่นๆ	1.32			อื่นๆ	0.15		
7	อื่นๆ	0.60								
รวม		65.29		22.66		10.93		1.10		0.02

ที่มา : www.st.nmfs.noaa.gov

3. ปัญหาอุปสรรค

- เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ขาดแคลนเงินทุน จึงยังมีการเลี้ยงรูปแบบเดิมและขาดทักษะในการแปรรูปและการตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้น้อย
- การรวมกลุ่มของเกษตรกรยังไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเรื่องราคาจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากขาดทักษะการจัดการด้านการตลาดในเชิงธุรกิจที่ต้องบริหารการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ
- การผลิตยังขาดระบบบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ตั้งแต่โรงเพาะฟัก การอนุบาล ตลอดจนถึงกระบวนการเลี้ยงปลานิล
- ปัญหาผลผลิตปลานิลล้นตลาดในช่วงปี 2560 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเกษตรกรลงปลูกปลาพร้อมกัน ส่งผลให้ผลผลิตออกมาพร้อมกัน อีกทั้งพ่อค้ามีการนำผลผลิตจังหวัดใกล้เคียงมาจำหน่ายในพื้นที่ของตนซึ่งผลผลิตล้นอยู่แล้ว ก็ยิ่งทำให้ราคาปลานิลตกต่ำ
- ปัญหาสภาพอากาศในช่วงรอยต่อปลายฝนต้นหนาว สภาพอากาศแปรปรวน อาจส่งผลให้ปลาปรับอุณหภูมิในร่างกายไม่ทัน ป่วยตายได้ง่ายกว่าปกติ

4. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค

- จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ Smart Farmer เพื่อพัฒนาศักยภาพทั้งด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเป็นผู้ประกอบการรายย่อยในอาชีพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- จัดทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ปลานิล) 2561 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยกกระดับมาตรฐานฟาร์มให้ได้ GAP เพิ่มขึ้น การเพิ่มมูลค่าสินค้าประมง การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร รวมถึงมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- เกษตรกรควรติดตั้งเครื่องเพิ่มออกซิเจนในบ่อเลี้ยง และติดตั้งตาข่ายกรองแสงเพื่อลดความเข้มแสงของดวงอาทิตย์ที่ส่องลงในบ่อเลี้ยง เพื่อป้องกันปลาน็อคในข่วงสภาพอากาศแปรปรวน

